

Slimību profilakses un
kontroles centrs

Tabakas un nikotīnu saturošu produktu lietošanas izplatība

Jaunāko pētījumu rezultāti par iedzīvotāju paradumiem Latvijā

Una Mārtiņšone

vecākā sabiedrības veselības analītiķe
Atkarības slimību riska analīzes nodaļa

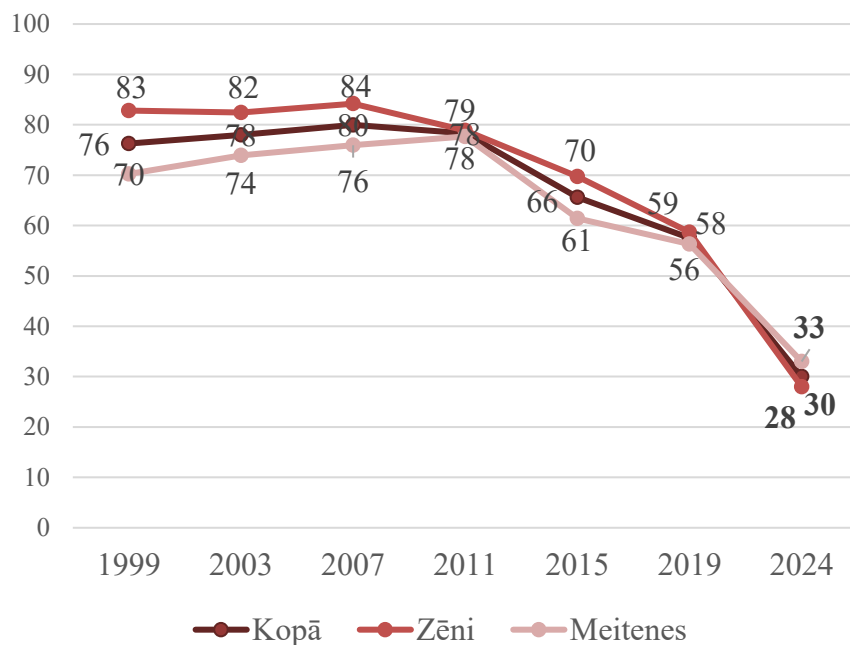
Rīga
11.11.2025

Slimību profilakses un
kontroles centrs

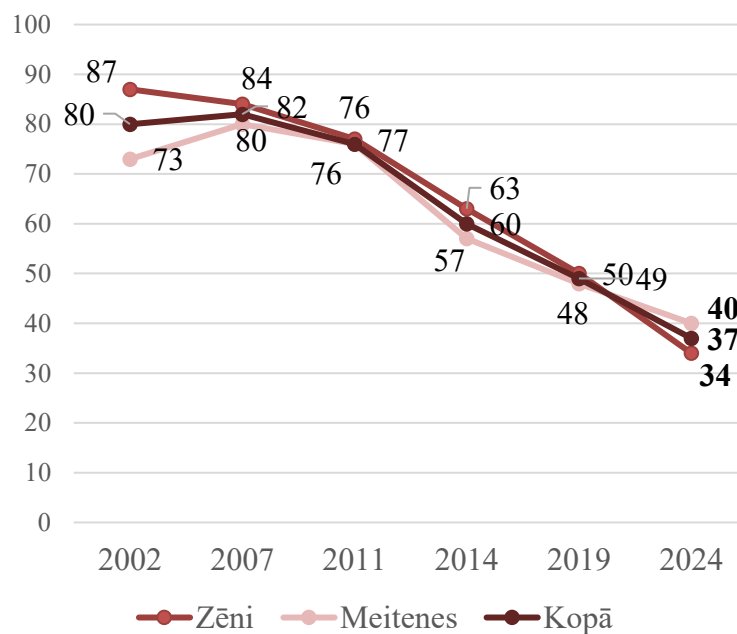
Tabakas cigarešu smēķēšanas pamēģināšana, 13-15 un 15-16 gadus veco jauniešu vidū, %

15-16 gadus veco skolēnu vidū,
1999-2024

Avots: ESPAD 2024 Atkarību izraisošo vielu lietošanas paradumi un tendences skolēnu vidū, SPKC

13-15 gadus veco skolēnu vidū,
2002-2024

Avots: Starptautiskais jauniešu smēķēšanas pētījums. 2023./2024. mācību gada aptauja Latvijā, SPKC

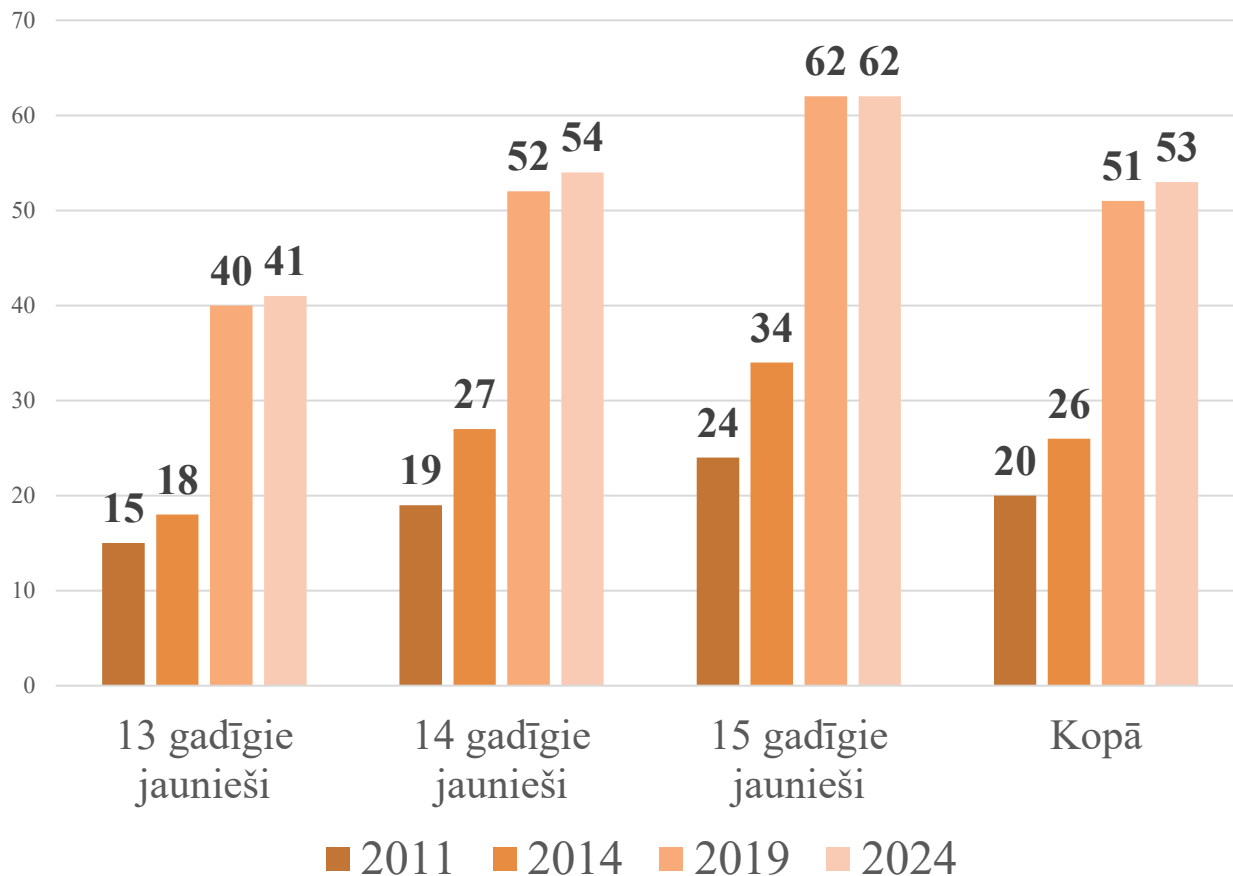
- Kopš 2007. gada pakāpeniski samazinājies to jauniešu īpatsvars, kuri pamēģina tabakas cigaretes, īpaši straujš īpatsvara samazinājums novērojams pēc 2011. gada, kad tirdzniecībā Latvijā parādījās un popularitāti sāka iegūt elektroniskās cigaretes.
- 2024. gadā pirmoreiz novērojama tendence, ka meitenes biežāk nekā zēni pamēģina smēķēt.
- Lai gan pētījuma rezultāti norāda, ka meitenes biežāk nekā zēni ir redzējušas pret tabakas lietošanu vērstu reklāmu medijos, pamanījušas uz tabakas izstrādājumiem izvietotos brīdinājumus un vairāk aizdomājušās par smēķēšanas kaitīgo ietekmi, meitenes būtiski biežāk nekā zēni ir pakļautas tabakas produktu izvietojumam un netiešajai reklāmai sociālajos tīklos (26% vs 16%)

Slimību profilakses un
kontroles centrs

Elektronisko cigarešu smēķēšanas pamēģināšana, 13-15 veco jauniešu vidū,%

- Laika posmā no 2011. līdz 2024. gadam strauji palielinājies jauniešu īpatsvars, kuri pamēģinājuši e-cigaretes – no 20% 2011. gadā līdz 53% 2024. gadā.
- 2024. gadā e-cigarešu smēķēšanu jaunieši pamēģina aptuveni pusotru reizi biežāk nekā tabakas cigaretes.
- 13 gadu vecumā e-cigarešu pamēģināšanas izplatība salīdzinājumā ar tabakas cigarešu pamēģināšanu ir par 16 procentpunktiem augstāka, 14 gados – par 18 procentpunktiem, bet 15 gados par 14 procentpunktiem.

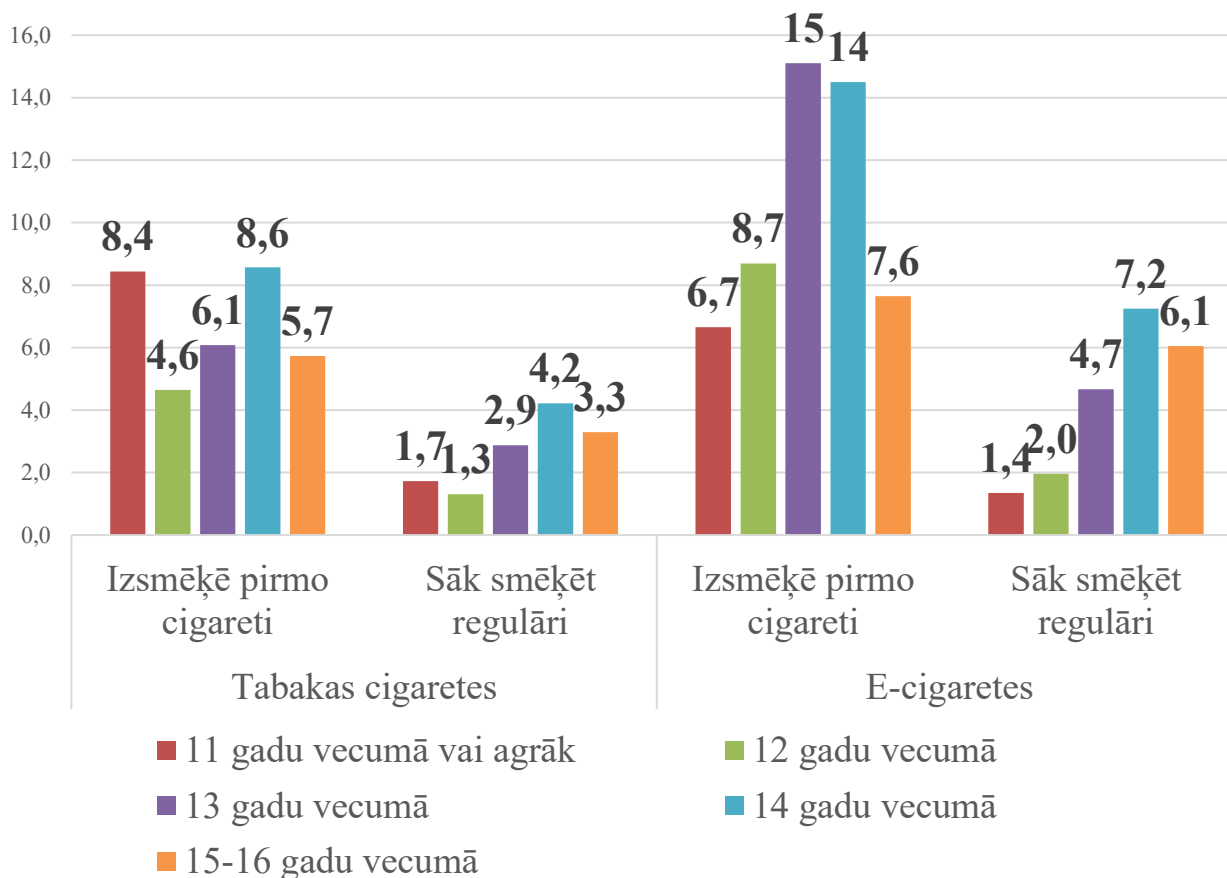

Slimību profilakses un
kontroles centrs

Tabakas un elektronisko cigarešu pamēģināšanas un regulāras smēķēšanas uzsākšanas vecums, 2024. gadā,%

- 2024. gadā vidēji 52% Latvijas 15-16 gadus vecie skolēni bija pamēģinājuši cigaretes un/vai e-cigaretes.
- tabakas cigaretes smēķēt pamēģinājuši 28% zēnu un 33% meiteņu, bet elektroniskās cigaretes 56% meiteņu un 45% zēnu.
- 19% Latvijas skolēnu pirms elektronisko cigarešu pamēģināšanas bija reizēm smēķējuši parasto tabaku.
- pirmo reizi pētījuma vēsturē novērojama tendence, ka meitenes biežāk nekā zēni pamēģina smēķēt gan tabakas, gan elektroniskās cigaretes.
- pētījumi ir apliecinājuši, ka smēķēšanas pamēģināšanas īpatsvars saistīts ar regulāru smēķēšanas izplatību - jo lielāks īpatsvars pamēģina, jo lielāka regulāras smēķēšanas izplatības varbūtība.

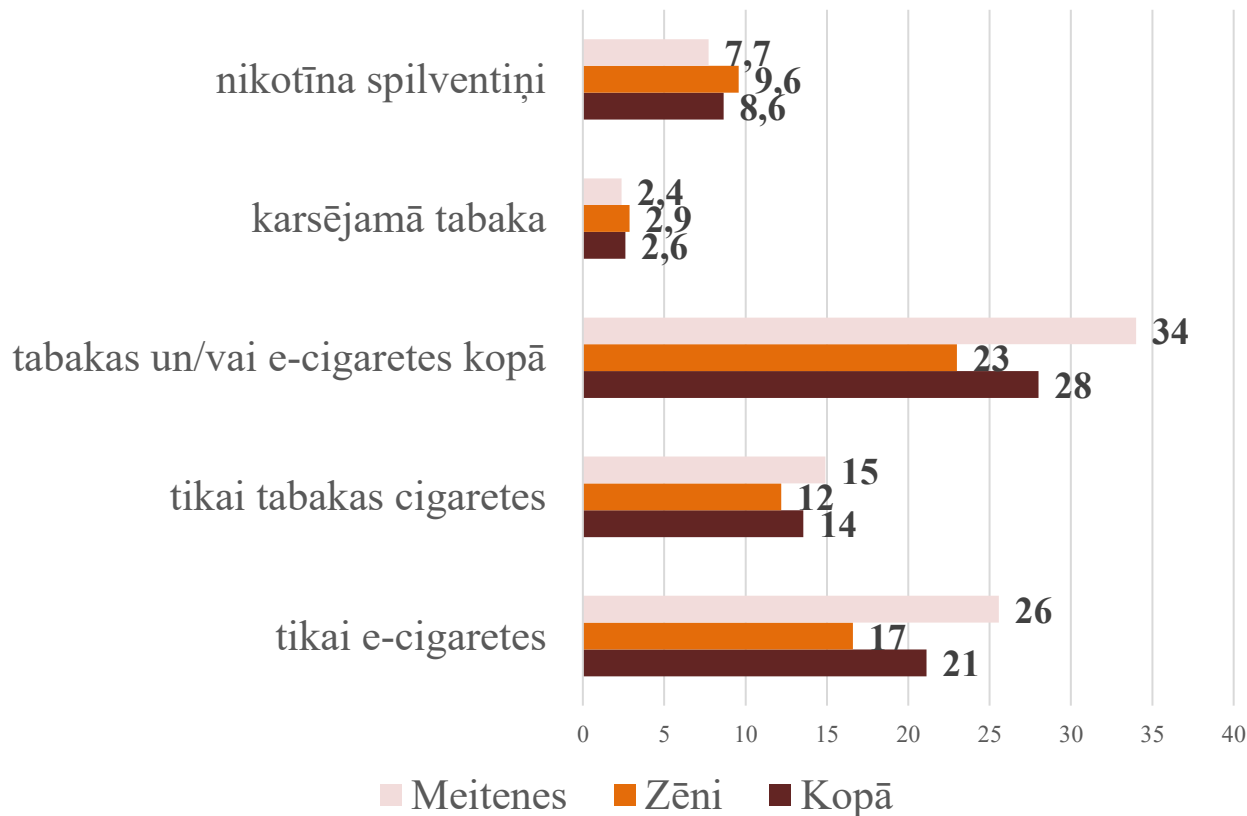

Slimību profilakses un
kontroles centrs

Tabakas un nikotīnu saturošu produktu lietošana pēc produkta veida pēdējo 30 dienu laikā 15-16 gadus veco skolēnu vidū, 2024.gadā %

- Vairākums (28%)
jauniešu smēķē
tabakas vai/un
elektroniskās
cigaretetes;
- Meitenes biežāk
smēķē tabakas
(15%) un
elektroniskās
cigaretetes (26%)
nekā zēni.
- Zēni biežāk nekā
meitenes lieto
nikotīna
spilventiņus (10%)
un karsējamo
tabaku (3%).

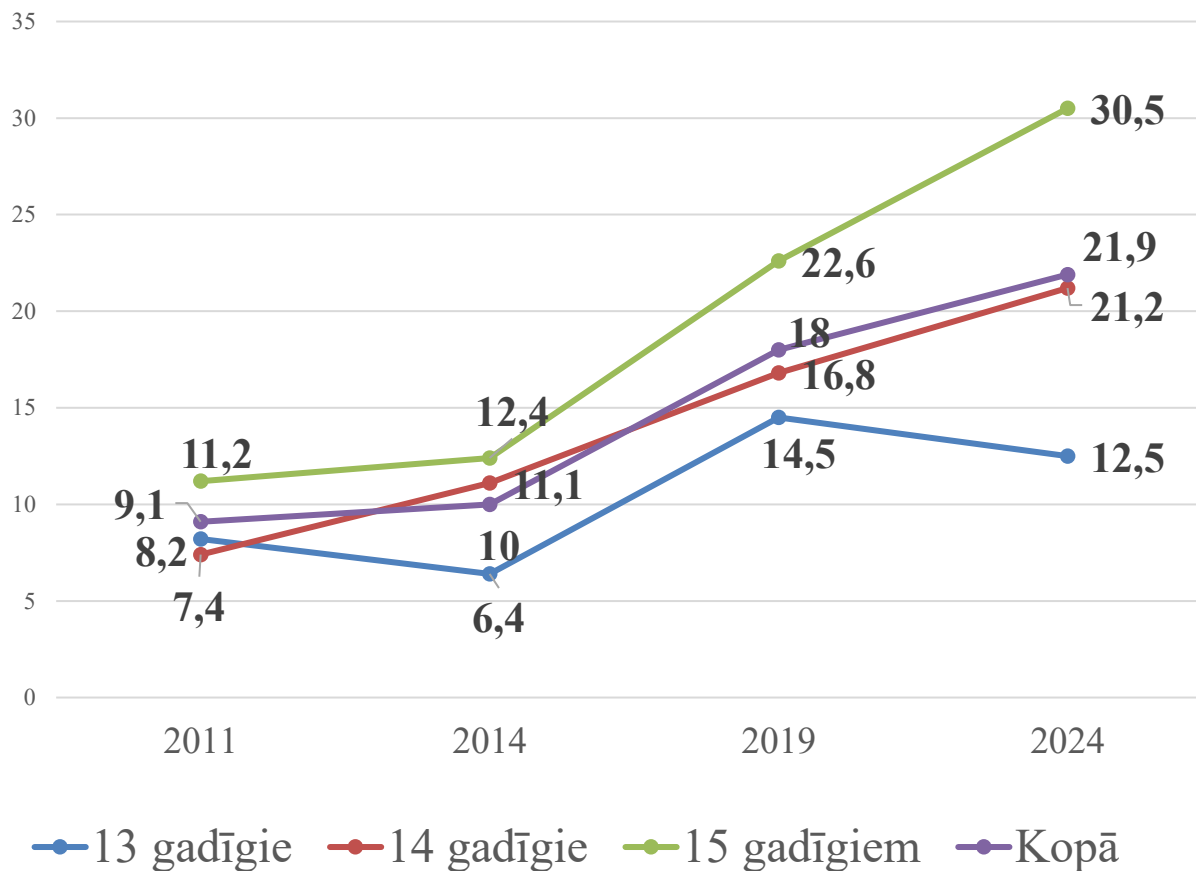
Avots: ESPAD 2024. Atkarību izraisošo vielu lietošanas paradumi un tendences skolēnu vidū, SPKC

Slimību profilakses un
kontroles centrs

Elektronisko cigarešu smēķēšana vismaz vienu dienu pēdējo 30 dienu laikā, dzimuma un vecuma grupās, 2011.-2024., %

- 22% jauniešu vecuma grupā no 13-15 gadiem vismaz vienu dienu pēdējā mēneša laikā smēķējuši e-cigaretes. Īpatsvars kopš 2011. gada ir vairāk nekā dubultojies (+13 procentpunkti).
- Uzskatāms pieaugums novērojams 15 gadīgo jauniešu vidū, kur nesena e-cigarešu smēķēšanas pieredze ir katram trešajam 15 gadus vecam jauniešim.
- 27% meiteņu un 17% 13-15 gadīgo zēnu smēķējuši e-cigaretes vismaz vienu dienu pēdējā mēneša laikā 2024. gadā

Avots: Starptautiskais jauniešu smēķēšanas pētījums. 2023./2024. mācību gada aptauja
Latvijā, SPKC

Slimību profilakses un
kontroles centrs

Tabakas un nikotīnu saturošu produktu lietošana pilngadīgo iedzīvotāju vidū 2022-2025, %

- Tabakas un nikotīnu saturošu produktu lietošanas izplatība pilngadīgās populācijas vidū nav būtiski mainījusies pēdējo gadu laikā.
- Rezultātu interpretācijā jāņem vērā, ka 2025. gada pētījumā mainīta respondentu vecuma grupa, nav iekļauti 18-19 gadīgie iedzīvotāji.

2022. un 2024 gadā – vecuma grupā 18-75 gadi

2025. gadā – vecuma grupā 20-75 gadi

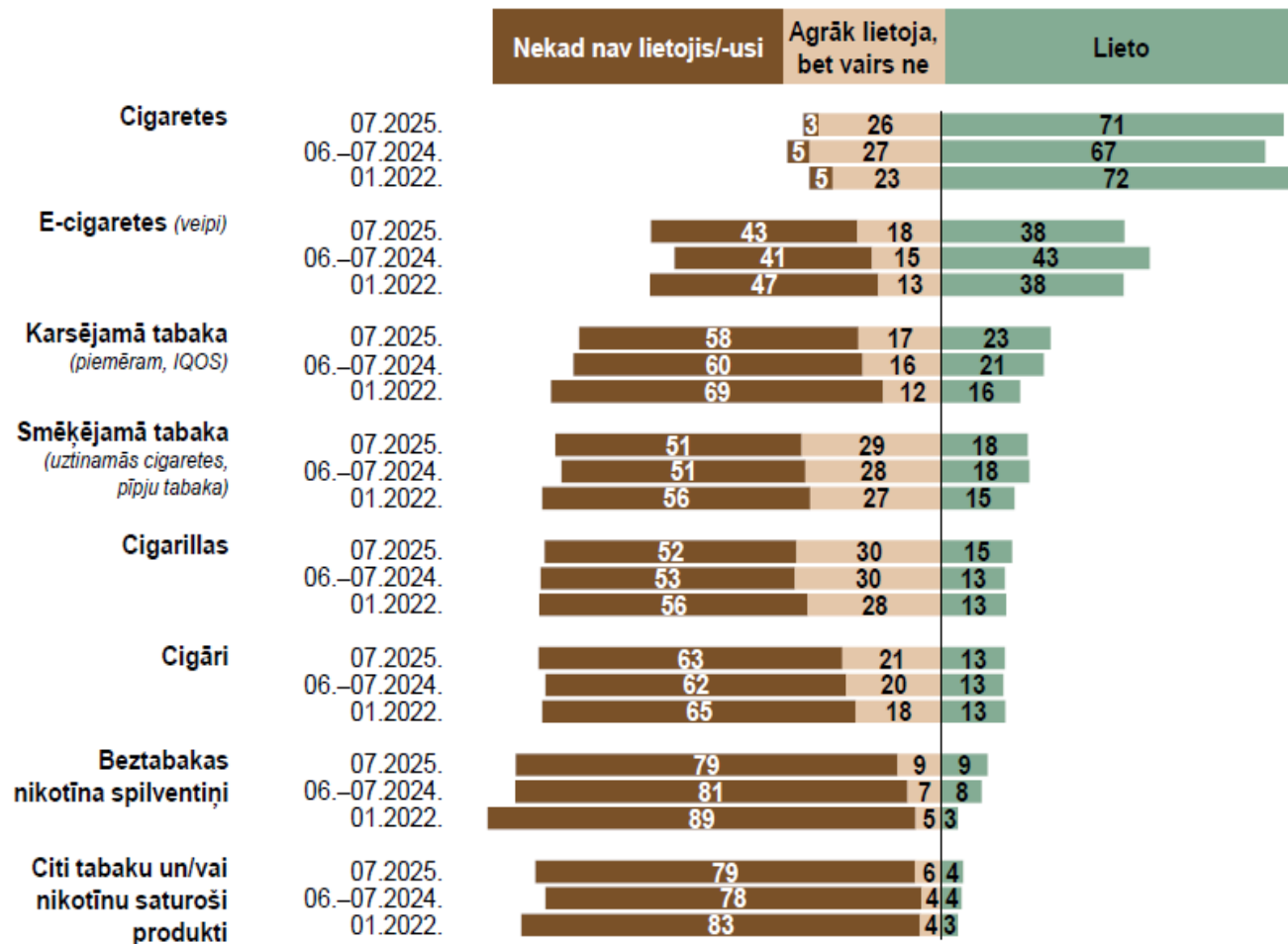
Avots: Tirgus un sabiedriskās domas pētījumu centrs SKDS, 2025. Pētījums veikts pēc Beztabakas Produktu asociācijas pasūtījumu

Slimību profilakses un
kontroles centrs

Tabakas un nikotīnu saturošu izstrādājumu lietošanas izplatība pēc produkta veida to pilngadīgo iedzīvotāju vidū, kuri ir nikotīnu saturošu produktu lietotāji 2022-2025. gadā, %

- No tiem iedzīvotājiem, kuri lieto jebkādu nikotīnu saturošu produktu, vairākums smēķē tabakas cigaretes, kam seko e-cigaretes, karsējamā tabaka, smēķējamā tabaka.
- Svārstības lietošanas izplatībā novērojamas vairākumam produktu, taču kopējais regulāro tabakas un nikotīnu saturošu produktu lietotāju īpatsvars nav faktiski mainījies, tas saglabājās robežā no 24%-25% no kopējās populācijas (neieskaitot jauniešus).
- Uzskatāmākās svārstības novērojamas tabakas un e-cigarešu smēķēšanas izplatībā kopš 2022. gada, kas raksturojamas kā viļņveida nevis lineāras izmaiņas.

2022. un 2024 gadā – vecuma grupā 18-75 gadi

2025. gadā – vecuma grupā 20-75 gadi

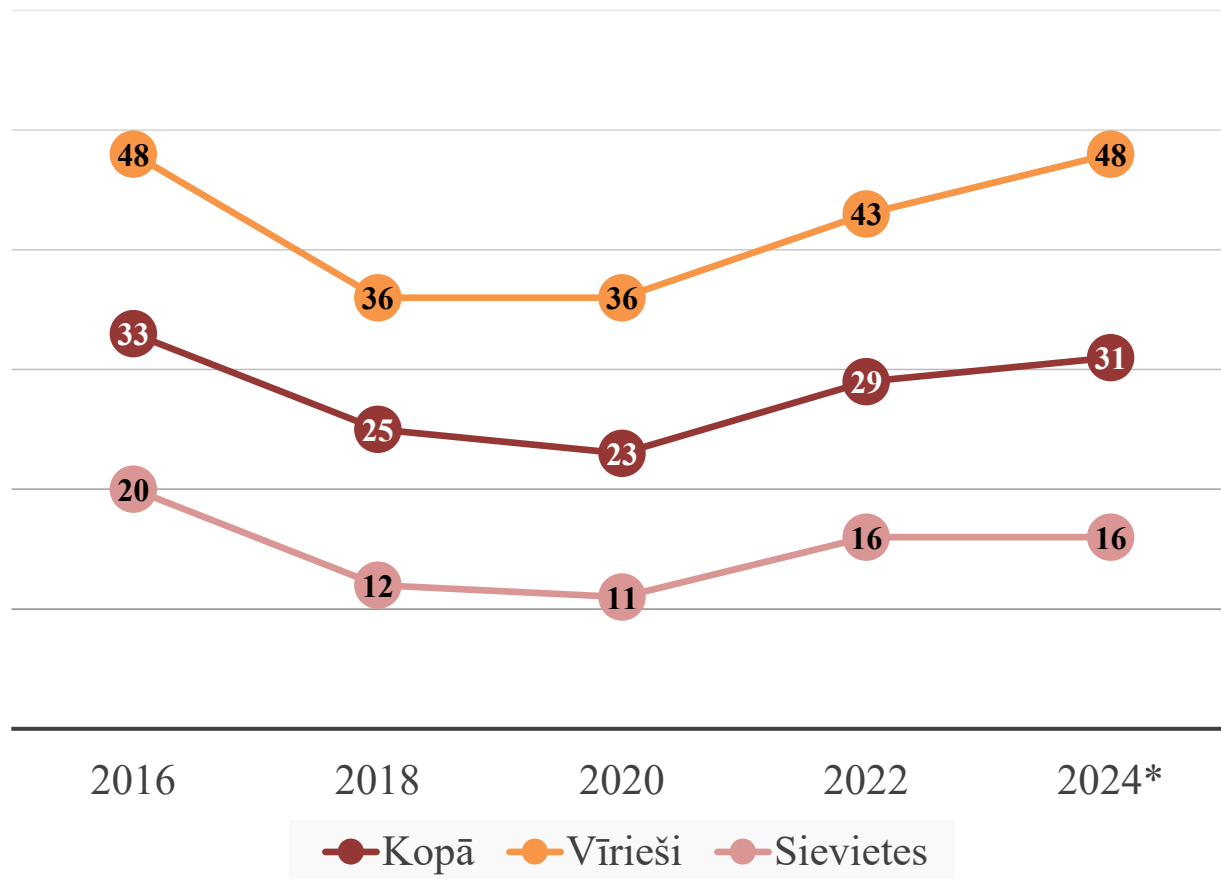
Avots: Tirgus un sabiedriskās domas pētījumu centrs SKDS, 2025. Pētījums veikts pēc Beztabakas Produktu asociācijas pasūtījumu

Slimību profilakses un
kontroles centrs

Tabakas izstrādājumu smēķēšanas izplatība ikdienā 2016-2024. gadā, 15-74 gadus vecie iedzīvotāji, %

- Kopš 2022. gada uzskatāmas izmaiņas tabakas izstrādājumu ikdienas smēķēšanas paradumos nav novērojamas, izņemot vīriešiem, kur īpatsvars ir atgriezies 2016. gada līmenī.
- Jāņem vērā, ka 2024. pētījuma rādītājā pirmoreiz ir iekļauta arī karsējamās tabakas smēķēšana ikdienā, kā rezultātā nevar apgalvot, ka smēķētāju īpatsvara pieaugums nav daļēji vai pilnībā saistāms ar izmaiņām pētījuma metodoloģijā.

*2024 gada rādītājā iekļauta arī karsējamā tabaka

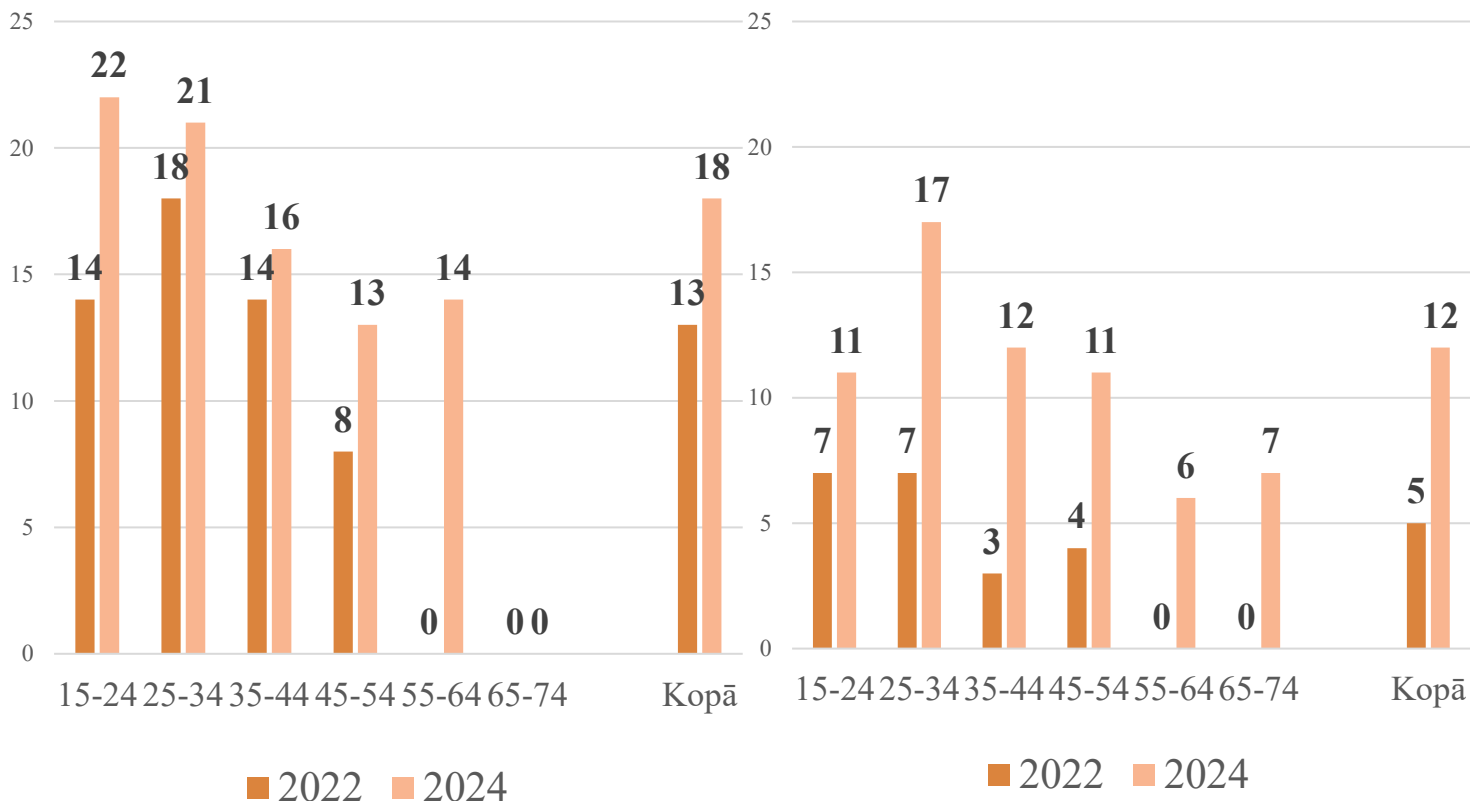
Slimību profilakses un
kontroles centrs

Elektronisko cigarešu smēķēšana ikdienā (iedzīvotāju vidū, kuri tās bija lietojuši), pa vecuma grupām, 2022.-2024.,%

Sievietes

Vīrieši

- 2024. gadā 29% iedzīvotāju bija smēķējuši elektroniskas cigaretes 1 vai vairāk reizes. Ikdienā tās smēķējuši 15% iedzīvotāju, kuriem bija e-cigarešu smēķēšanas pieredze.
- E-cigarešu smēķētāju īpatsvars, kuri tās smēķē ikdienā e-cigarešu smēķētāju īpatsvars ir palielinājās gan sievietēm, gan vīriešiem visās vecuma grupās, izņemto 65-74 gadīgām sievietēm, kur e-cigaretes ikdienā nesmēķē.
- Straujākais smēķētāju īpatsvara pieaugums sievietēm novērojams vecuma grupā no 55-64 gadi (+14 procentpunkti), bet vīriešiem vecuma grupā 25-34 gadi (+10 procentpunkti).
- E-cigaretes ikdienā smēķē vairāk sievietes nekā vīrieši visās vecuma grupās, izņemot 65-74 gadus, kur smēķējošo vīriešu īpatsvars ir augstāks.

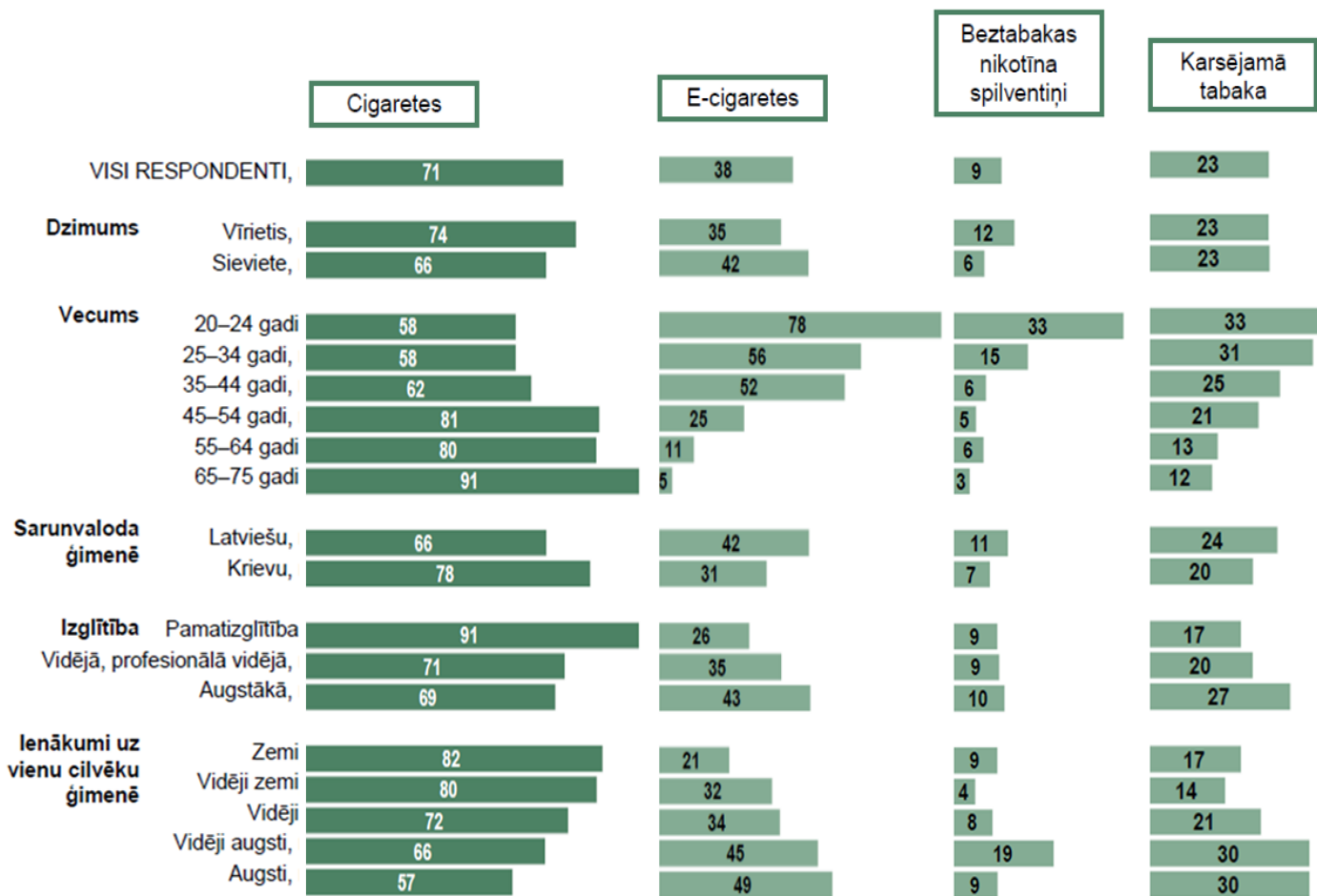
Avots: Latvijas iedzīvotāju veselību ietekmējošo paradumu pētījums 2024.SPKC

Slimību profilakses un
kontroles centrs

Tabakas un nikotīnu saturošu izstrādājumu lietošanas izplatība pēc produkta veida to pilngadīgo iedzīvotāju vidū, kuri ir nikotīnu saturošu produktu lietotāji 2025. gadā, %

- Pētījuma dati norāda uz uzskatāmu atšķirību dažādu produktu lietotāju profilā pēc vecuma, izglītības un ienākumu līmeņa -kamēr tabakas cigarešu smēķēšanas izplatība pieaug ar vecumu un ir visaugstākā 65-75 gadus veco smēķētāju vidū, kuri ir ieguvuši pamatzglītību un ar zemu ienākumu līmeni, alternatīviem produktiem (e-cigaretes, nikotīna spilventiņus, karsējamo tabaku) lielākoties lieto gados jauni iedzīvotāji ar augstāko izglītības grādu un vidēji augstu un augstu ienākumu līmeni.
- Atšķirības lietotāju profilā produktu grupās ir faktors, kas vērtējams profilakses plānošanā un īstenošanā, tai skaitā normatīvā regulējuma pieņemšanā un ietekmes izvērtēšanā.

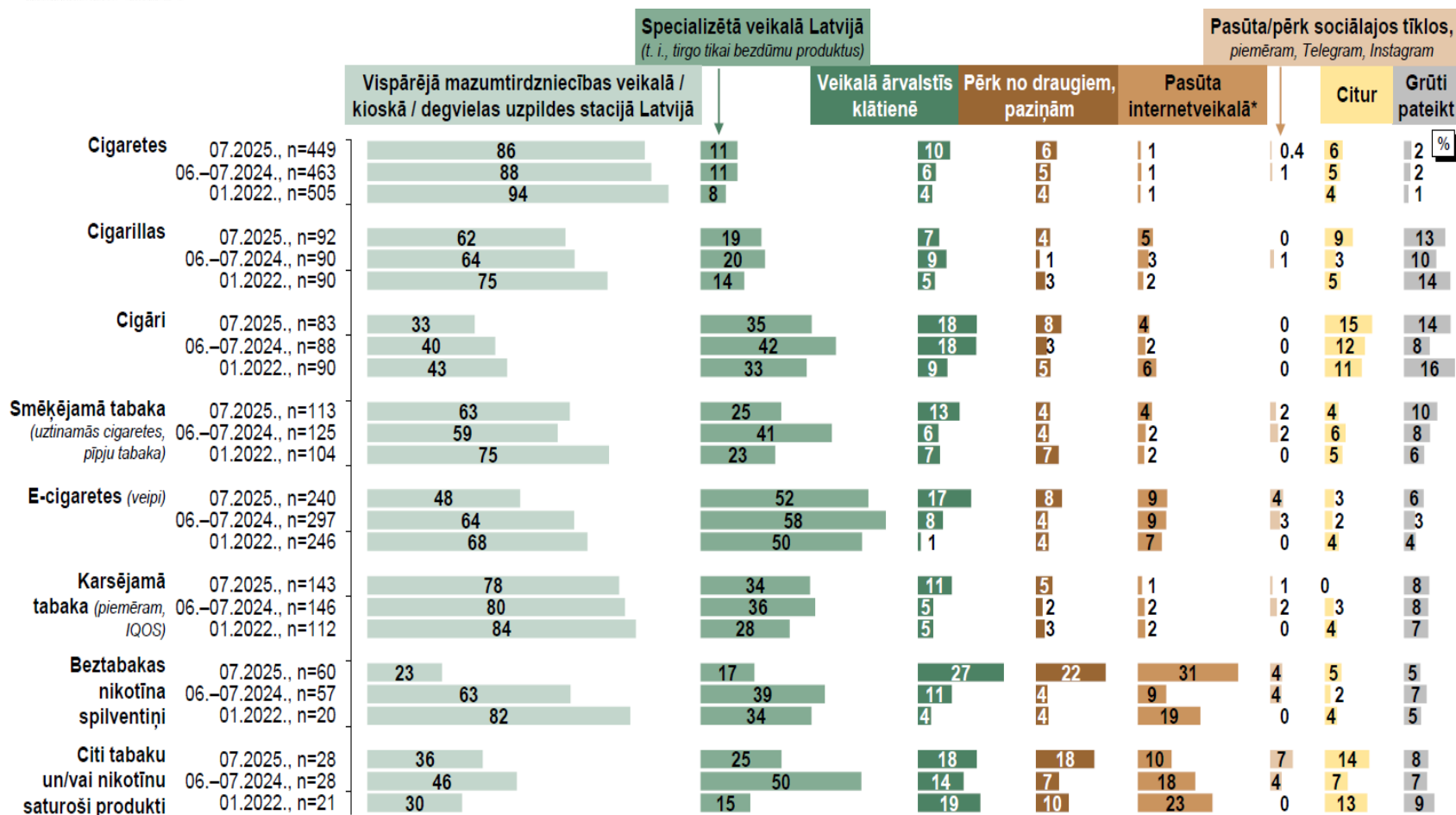

2022. un 2024 gadā – vecuma grupā 18-75 gadi
2025. gadā – vecuma grupā 20-75 gadi

Slimību profilakses un
kontroles centrs

Tabakas un nikotīna produktu iegāde 2025. gadā, %

Avots: Tirgus un sabiedriskās domas pētījumu centrs SKDS, 2025.
Pētījums veikts pēc Beztabakas Produktu asociācijas pasūtījumu

Bāze: respondenti, kuri lieto konkrēto tabaku un/vai nikotīnu saturošo produktu (skat. "n=" grafikā)
Vairākbilžu jautājums (% summa > 100)

*2022. gada dati salīdzināšanai iegūti, apvienojot togad aptaujā piedāvātos atbilstošos variantus
«Pasūta internetveikalā Latvijā» un «Pasūta internetveikalā ārvalstīs»

Slimību profilakses un kontroles centrs

